

Giá trị “Lời kêu gọi thi đua ái quốc” của Chủ tịch Hồ Chí Minh đến phong trào thi đua yêu nước hiện nay

LÂM THỊ THANH ANGA*, PHẠM NGỌC HÒA**

Tóm tắt: Cách đây 75 năm, khi cuộc kháng chiến chống thực dân Pháp đang ở giai đoạn gay go, quyết liệt, Chủ tịch Hồ Chí Minh ra Lời kêu gọi thi đua ái quốc nhằm kêu gọi toàn dân tích cực thi đua diệt giặc đói, giặc dốt, diệt giặc ngoại xâm... Từ đó đến nay, Lời kêu gọi thi đua ái quốc của Chủ tịch Hồ Chí Minh đã trở thành nền tảng, động lực để toàn Đảng, toàn dân, toàn quân ra sức thi đua đóng góp sức người sức của vào sự nghiệp cách mạng vẻ vang của dân tộc. Ngày nay, Lời kêu gọi của người vẫn còn nguyên giá trị trong công cuộc xây dựng và bảo vệ Tổ quốc Việt Nam xã hội chủ nghĩa.

Summary: 75 years ago, when the resistance war against the French colonialists was at a tough and drastic stage, President Ho Chi Minh issued a Call for patriotic emulation to call on the whole people to actively emulate to fight against famine, ignorance, and foreign invaders. Since then, President Ho Chi Minh's Call for patriotic emulation has become the foundation and motivation for the entire Party, the People, and army to strive to emulate and contribute their human and physical strength to the glorious revolutionary cause of the nation. Today, His call is still valid in the cause of building and defending the socialist Vietnamese Fatherland.

Từ khóa: Chủ tịch Hồ Chí Minh; Lời kêu gọi thi đua ái quốc; xây dựng và bảo vệ Tổ quốc; Việt Nam.

Keywords: President Ho Chi Minh; Call for patriotic emulation; building and defending the Fatherland; Vietnam.

Nhận bài: 10/2/2023; *Sửa chữa:* 21/2/2023; *Duyệt đăng:* 28/2/2023.

Thi đua là những cuộc vận động lớn, toàn diện trên các lĩnh vực, các ngành nghề và trong mọi thời điểm. Đó là một trong những biện pháp quan trọng của quá trình vận động cách mạng, nêu cao tinh thần yêu nước của Nhân dân hướng tới mục đích chung. Vì tầm quan trọng của phong trào thi đua ái quốc, nên Chủ tịch Hồ Chí Minh luôn luôn chăm sóc và định hướng cho phong trào tiến lên không ngừng. Trong thời điểm đất nước vừa được giải phóng, Nhà nước non trẻ của ta gặp muôn vàn khó khăn, phải đương đầu với nạn đói, nạn dốt và giặc ngoại xâm, để huy động sức người, sức của trong dân, thực hiện nhiệm vụ cách mạng, Đảng và Chủ tịch Hồ Chí Minh đã khởi xướng việc tổ chức các phong trào thi đua trên các lĩnh vực đời sống xã hội như phát động chiến dịch tăng gia sản xuất để diệt giặc đói; mở chiến dịch chống nạn mù chữ để diệt giặc dốt và các phong trào “Tuần lễ vàng”, “Nam tiến”; phong trào thực hiện “Đời sống mới”.

Ngày 27/3/1948, theo sáng kiến của Chủ tịch Hồ Chí Minh, Trung ương ra Chỉ thị “Phát động phong trào thi đua

ái quốc”. Ngày 1/6/1948, Chủ tịch Hồ Chí Minh ra Sắc lệnh số 195 thành lập Ban vận động thi đua cứu quốc Trung ương, do đồng chí Tôn Đức Thắng làm Trưởng ban. Ngày 11/6/1948, Chủ tịch Hồ Chí Minh ra Lời kêu gọi thi đua ái quốc nhân kỷ niệm 1.000 ngày kháng chiến toàn quốc và để kêu gọi Nhân dân hưởng ứng phong trào thi đua ái quốc của Ban Chấp hành Trung ương Đảng Cộng sản Đông Dương phát động ngày 27/3/1948 theo sáng kiến của Người. Văn cách viết ngắn gọn, rành mạch, xúc tích, ngôn ngữ giản dị, mở đầu Lời kêu gọi, Hồ Chủ tịch viết: “Mục đích thi đua ái quốc là: Diệt giặc đói, diệt giặc dốt, diệt giặc ngoại xâm”¹. Chỉ ngắn gọn trong 10 từ, nhưng Hồ Chủ tịch đã nêu lên nhiệm vụ của toàn Đảng, toàn dân cũng như mục đích của phong trào, đồng thời chỉ rõ thứ tự ưu tiên, đó là diệt giặc đói trước (để cứu mạng sống của dân), diệt giặc dốt (để có tri thức chống được ngoại xâm, nhất là thực dân Pháp). Lời kêu gọi thi đua ái quốc của Người như một lời “hịch” để phát động một phong trào quần chúng rộng lớn, nhằm “kháng chiến và kiến quốc thành công”, đồng thời thể hiện quan điểm cơ bản của tư tưởng Hồ Chí Minh về tổ chức,

* Thạc sĩ, Trường Chính trị tỉnh Trà Vinh.

** Liên hiệp các Hội Khoa học và Kỹ thuật Đồng Tháp.

lãnh đạo một phong trào cách mạng với ý nghĩa quan trọng. Đó là quan điểm về vai trò quyết định của quần chúng nhân dân trong sự nghiệp cách mạng, về đoàn kết toàn dân và việc thực hiện nhiệm vụ chiến lược lâu dài.

Chính Lời kêu gọi thi đua ái quốc của Người đã cuốn hút, cổ vũ, động viên đồng bào và chiến sĩ cả nước thi đua hăng say lao động, sản xuất, thực hành tiết kiệm, chống giặc đói; thi đua học tập, xóa nạn mù chữ, chống giặc dốt và dũng cảm ngoan cường trong chiến đấu diệt giặc ngoại xâm. Theo Người, thi đua ái quốc phải tiến hành một cách toàn diện; bởi nhiệm vụ cách mạng ở bất cứ thời kỳ lịch sử nào cũng được thực hiện trên tất cả các lĩnh vực để hoàn thành mục tiêu chung. Trong thời kỳ kháng chiến chống thực dân Pháp, Người kêu gọi "Mỗi người dân Việt Nam, bất kỳ già, trẻ, trai, gái; bất kỳ giàu, nghèo, lớn, nhỏ, đều cần phải trở nên một chiến sĩ tranh đấu trên mặt trận: Quân sự, Kinh tế, Chính trị, Văn hóa"². Điều này xuất phát từ tính chất toàn diện của cuộc kháng chiến. Đồng thời, Người cũng chỉ rõ, thi đua ái quốc là nhiệm vụ cách mạng của mỗi người dân nên phong trào thi đua phải mang tính chất toàn dân. Tính nhân dân của phong trào thi đua được thể hiện ở việc tổ chức cho các tầng lớp nhân dân được quyền và có nghĩa vụ đóng góp vào công việc chung của đất nước, tùy theo sức lực của mình.

Bằng phương pháp vận động quần chúng tham gia các phong trào thi đua ái quốc, Chủ tịch Hồ Chí Minh đã khơi dậy sức mạnh tiềm tàng trong mỗi con người Việt Nam, từ trẻ đến già, từ miền xuôi đến miền ngược, ra sức đóng góp công sức của mình cho đất nước. Lời kêu gọi thi đua ái quốc của Chủ tịch Hồ Chí Minh đã trở thành nền tảng, động lực để toàn Đảng, toàn dân, toàn quân ra sức thi đua đóng góp sức người sức của vào sự nghiệp cách mạng của dân tộc làm nên những thắng lợi vĩ đại trong sự nghiệp đấu tranh giải phóng dân tộc cũng như xây dựng và bảo vệ Tổ quốc. Phong trào thi đua ái quốc đã đóng góp một phần không nhỏ vào thắng lợi của cách mạng Việt Nam.

Trong suốt chiều dài lịch sử của đất nước, các phong trào thi đua luôn có vai trò rất quan trọng. Sau năm 1954, các phong trào thi đua đã hướng vào thực hiện hai nhiệm vụ chiến lược: đấu tranh giải phóng miền Nam, thống nhất đất nước; xây dựng chủ nghĩa xã hội ở miền Bắc, vừa chống chiến tranh phá hoại nhiều mặt của đế quốc Mỹ, vừa xây dựng và tạo cơ sở vật chất chi viện sức người, sức của cho miền Nam. Tiêu biểu là các phong trào thi đua "Một tấc không đi, một ly không rời", "Dùng sĩ diệt Mỹ" ở miền Nam; phong trào "Mỗi người làm việc bằng hai người vì miền Nam ruột thịt", "Tất cả cho tiền tuyến, tất cả để đánh thắng giặc Mỹ xâm lược", "Thóc không thiếu một cân, quân không thiếu một người", phát cao ngọn cờ "Giáo Đại Phong" trong nông dân, "Sóng Duyên Hải" trong công nhân, "Thanh niên ba sẵn sàng", "Phụ nữ ba đảm đang"... ở miền Bắc đã góp phần quan trọng vào thực hiện thắng lợi hai nhiệm vụ chiến lược, xây dựng hậu phương miền Bắc làm chỗ dựa vững chắc cho miền Nam kháng chiến chống Mỹ, cứu nước thắng lợi, đã làm nên ngày 30/4/1975 lịch sử, giải phóng hoàn toàn miền Nam, thống nhất đất nước³. Sau

năm 1975, đất nước được hòa bình, độc lập, thống nhất, cả nước đi lên xây dựng chủ nghĩa xã hội, các phong trào thi đua cũng không ngừng được phát động. Tiêu biểu là các phong trào "Tất cả vì chủ nghĩa xã hội, vì hạnh phúc của nhân dân", "Tất cả vì hai nhiệm vụ chiến lược xây dựng và bảo vệ Tổ quốc", đã góp phần nhanh chóng hàn gắn vết thương chiến tranh, vượt qua mọi thách thức, khó khăn của đất nước sau nhiều năm bị chiến tranh tàn phá, nhất là khó khăn về kinh tế, giữ vững ổn định chính trị, xã hội.

Hiện nay, các cấp, các ngành ở nước ta đang triển khai nhiều phong trào thi đua lớn như: "Toàn dân đoàn kết xây dựng đời sống văn hóa", "Cả nước chung sức xây dựng nông thôn mới", "Đền ơn đáp nghĩa", "Toàn dân bảo vệ an ninh Tổ quốc", phong trào "Cả nước chung tay vì người nghèo, không để ai bị bỏ lại phía sau" với sự tham gia, vào cuộc của cả hệ thống chính trị. Và còn rất nhiều phong trào thi đua khác đang được triển khai sâu rộng và từng bước ghi dấu ấn trong đời sống xã hội. Các phong trào, các cuộc vận động này rất đa dạng, phong phú, diễn ra ở tất cả các cấp, các ngành, tạo thành phong trào xã hội rộng lớn, khơi dậy lòng yêu nước, sức mạnh tiềm tàng trong mỗi người, mỗi tập thể, tạo nên động lực cho sự nghiệp cách mạng.

Qua các phong trào thi đua đã phát hiện, phổ biến và nhân rộng nhiều tập thể, cá nhân điển hình trong cả nước, tạo nên sức mạnh quần chúng rộng lớn trong sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc. Các phong trào thi đua trong lĩnh vực kinh tế đạt được những thành quả quan trọng. Lạm phát được kiểm soát, kinh tế vĩ mô được ổn định. Tăng trưởng kinh tế duy trì ở mức khá cao. Các đột phá chiến lược và cơ cấu lại nền kinh tế gắn với đổi mới mô hình tăng trưởng đạt được kết quả bước đầu. Thể chế kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa tiếp tục được hoàn thiện. Chất lượng tăng trưởng nhiều mặt được cải thiện. Sức cạnh tranh, tiềm lực và quy mô của nền kinh tế được nâng lên. Phong trào thi đua tiêu biểu trong lĩnh vực văn hóa - xã hội, như: "Dạy tốt, học tốt", "Thực hiện 12 điều y đức"... đã góp phần phát triển nguồn nhân lực, bảo đảm an sinh xã hội; đời sống Nhân dân tiếp tục được cải thiện. Trong lĩnh vực quốc phòng - an ninh, phong trào "Thi đua quyết thắng", thi đua "Vi an ninh Tổ quốc" gắn với phong trào "Học tập và thực hiện 6 điều Bác Hồ dạy công an nhân dân",... đã góp phần nâng cao trình độ và sức mạnh chiến đấu của lực lượng vũ trang nhân dân Việt Nam, xây dựng nền quốc phòng toàn dân vững mạnh, giữ vững và ổn định an ninh chính trị, trật tự an toàn xã hội. Trong lĩnh vực xây dựng Đảng, ra sức thi đua xây dựng chính quyền các cấp và củng cố hệ thống chính trị. Đặc biệt, phong trào thi đua "Cả nước chung sức xây dựng nông thôn mới" đã tạo động lực mạnh mẽ, mang lại lợi ích thiết thực cho người dân. Những thành tựu to lớn của hơn 35 năm đổi mới đất nước có sự đóng góp tích cực, xứng đáng từ các phong trào thi đua yêu nước. Chính các phong trào này đã phát huy sức mạnh tổng hợp của toàn dân tộc, tạo động lực góp phần thực hiện thắng lợi các mục tiêu, nhiệm vụ phát triển kinh tế, văn hóa, xã hội và quốc phòng - an ninh của đất nước...

Bên cạnh những kết quả đạt được, phong trào thi đua yêu trong những năm qua vẫn còn một số hạn chế, nhiều mô hình, gương điển hình tiên tiến ở một số địa phương, cơ quan đơn vị chưa được phát hiện, bồi dưỡng kịp thời và nhân rộng có hiệu quả. Việc tuyên truyền, tổ chức, học tập và áp dụng mô hình mới còn ít được quan tâm. Ở nhiều cơ quan, địa phương phong trào thi đua mang tính hình thức, thiếu hiệu quả đích thực. Công tác khen thưởng chưa bám sát kết quả thi đua, vẫn còn tình trạng khen thưởng tràn lan, thiếu công bằng; có những tiêu chuẩn, hình thức, phương pháp khen thưởng duy trì quá lâu làm mất tính hấp dẫn, không đồng viên, khích lệ được đông đảo quần chúng tham gia.

Trong thời gian tới, để phong trào thi đua yêu nước thật sự hiệu quả, thiết thực, góp phần thực hiện mục tiêu xây dựng và bảo vệ Tổ quốc Việt Nam xã hội chủ nghĩa cần tập trung thực hiện một số nhiệm vụ sau:

Một là, tiếp tục quán triệt và vận dụng sáng tạo tư tưởng thi đua yêu nước của Chủ tịch Hồ Chí Minh; tăng cường lãnh đạo, chỉ đạo thực hiện có hiệu quả các chủ trương, chính sách của Đảng, Nhà nước về công tác thi đua, khen thưởng. Mỗi cán bộ, đảng viên cần phát huy tốt vai trò tiên phong, gương mẫu và là hạt nhân nòng cốt trong các phong trào thi đua ở cơ sở, phải coi thi đua không chỉ là đòn bẩy, biện pháp quan trọng để hoàn thành nhiệm vụ mà còn là một tiêu chí đánh giá phẩm chất đạo đức, lòng yêu nước của mỗi con người Việt Nam.

Hai là, các phong trào thi đua cần được tổ chức có mục tiêu thiết thực, phù hợp, gắn với việc thực hiện nhiệm vụ chính trị, phát triển kinh tế - xã hội của từng bộ, ban, ngành, từng địa phương, cơ quan, đơn vị và phải được tiến hành thường xuyên, liên tục. Phát động phong trào thi đua phải xuất phát từ nguyện vọng chính đáng của Nhân dân, giải quyết những vấn đề mà Nhân dân mong muốn, đem lại lợi ích cho Nhân dân, cho dân tộc. Các phong trào thi đua cần được tổ chức với những hình thức phong phú, hấp dẫn, có chủ đề, tên gọi dễ nhớ, có tiêu chí thi đua cụ thể. Cùng với phong trào thi đua thường xuyên, cần phát động những phong trào thi đua theo đợt, theo chuyên đề, tích cực đổi mới toàn diện, phát huy tinh thần sáng tạo trong tổ chức phong trào thi đua sao cho bố ích, thiết thực, tránh hình thức.

Ba là, tiếp tục hoàn thiện hệ thống pháp luật về thi đua, khen thưởng, tạo hành lang pháp lý đồng bộ, hiệu quả và đột phá để đổi mới công tác thi đua, khen thưởng, đáp ứng yêu cầu, nhiệm vụ của sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc trong tình hình mới. Bên cạnh đó, cần triển khai thực hiện nghiêm các quy định của Luật Thi đua, khen thưởng, trong đó chú trọng rà soát, sửa đổi và hoàn thiện các văn bản pháp luật hướng dẫn để đáp ứng các yêu cầu của thực tiễn. Nâng cao chất lượng khen thưởng, bảo đảm chính xác, minh bạch và kịp thời, trong đó

chú trọng khen thưởng đối với các tập thể, cá nhân có thành tích đột xuất, nhất là những người trực tiếp lao động, sản xuất.

Bốn là, mỗi đơn vị, địa phương cần bám sát nhiệm vụ chính trị, nhiệm vụ trọng tâm, cấp bách để tổ chức phát động các hình thức thi đua phong phú, hấp dẫn có chủ đề, tên gọi dễ nhớ, có tiêu chí cụ thể, nội dung thiết thực, triển khai có hiệu quả, chóng hình thức. Đồng thời, thực hiện nghiêm túc việc đôn đốc, kiểm tra, sơ kết, tổng kết các phong trào thi đua, lựa chọn các tập thể, cá nhân có thành tích tiêu biểu để biểu dương, tôn vinh khen thưởng. Việc phát hiện, bồi dưỡng, tổng kết và nhân rộng điển hình tiên tiến phải được coi là nhiệm vụ trọng tâm trong đổi mới phương pháp tổ chức chỉ đạo các phong trào thi đua, đảm bảo thực hiện đồng bộ ở bốn khâu: phát hiện, bồi dưỡng, tổng kết và nhân điển hình tiên tiến. Mặt khác, cần tăng cường bồi dưỡng kiến thức quản lý, chuyên môn, nghiệp vụ cho đội ngũ cán bộ chuyên trách thi đua, nhằm nâng cao chất lượng đội ngũ cán bộ, đáp ứng yêu cầu trong tình hình mới.

Năm là, thực hiện nghiêm túc việc kiểm tra, giám sát, phân công nhiệm vụ, tiến độ triển khai, nhất là các phong trào lớn và mới; kịp thời tổng kết, rút kinh nghiệm, chọn điểm trước khi nhân rộng phong trào. Song song đó, cần gắn các phong trào thi đua với tiếp tục đẩy mạnh học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh; chú trọng phát động các phong trào thi đua thực hiện nhiệm vụ chính trị, nhiệm vụ cấp bách. Các cơ quan, đơn vị phụ trách thi đua, khen thưởng cần đổi mới tác phong làm việc, cải cách thủ tục theo hướng tinh gọn, áp dụng công nghệ thông tin để hiện đại hóa và tạo thuận lợi cho cơ sở trong công việc. Bên cạnh đó, cần đổi mới công tác khen thưởng, đảm bảo công tác này được thực hiện chính xác, kịp thời, công khai, minh bạch, qua đó tạo động lực tích cực tới công tác thi đua.

Những quan điểm về thi đua yêu nước của Chủ tịch Hồ Chí Minh có tác dụng như những lời hiệu triệu, khơi dậy lòng yêu nước, tinh thần dân tộc trong mỗi người dân Việt Nam, tạo thành sức mạnh to lớn để dân tộc ta vượt qua mọi khó khăn, gian khổ chiến thắng các kẻ thù xâm lược, giải phóng dân tộc, thống nhất đất nước. Ngày nay, những quan điểm về thi đua của Chủ tịch Hồ Chí Minh đã và đang là phương châm, định hướng tư tưởng, hành động, phát huy tinh thần dân tộc, sức mạnh nội tại trong mỗi người dân cũng như toàn xã hội cho mục tiêu xây dựng và bảo vệ Tổ quốc. Cho nên, hơn lúc nào hết, chúng ta cần tiếp tục vận dụng sáng tạo tư tưởng của Chủ tịch Hồ Chí Minh về thi đua yêu nước, làm dấy lên những phong trào yêu nước sâu rộng, thường xuyên, coi đó là một phương thức cần thiết nhằm tạo ra một động lực phát triển, đưa Việt Nam sớm trở thành một nước phát triển, có thu nhập cao, theo định hướng xã hội chủ nghĩa. ✪

Chú thích:

- 1,2. Hồ Chí Minh (2011), Toàn tập, Nxb. Chính trị quốc gia, Hà Nội, t. 5, tr. 556.
3. Nguyễn Thị Doan (2013), Để phong trào thi đua yêu nước thực sự trở thành hành động cách mạng, mang tính tự giác của toàn xã hội, Tạp chí Cộng sản, số 6/2013, tr. 27.